

Juridische vragen en antwoorden

A.C. Hendriks

Het handelen van dermatologen roept juridische vragen op. Zo hebben dermatologen soms twijfels over het gebruik van nieuwe technieken en wat te doen naar aanleiding van vragen van patiënten. Een analyse van deze vragen met antwoorden.

De werkzaamheden van de dermatoloog kunnen juridische vragen oproepen. Veelal zijn die eenvoudig te beantwoorden, al dan niet met behulp van anderen. Maar soms resulteert zo'n vraag in een tuchtrechtelijke procedure. [1] Als het enigszins kan, moet u zo'n procedure zien te voorkomen – al is het maar vanwege de impact daarvan op uw handelen. [2] Dat kan door te weten wat wel of niet is toegestaan, of te weten bij wie u in uw ziekenhuis, uw beroepsvereniging of de KNMG om juridisch advies kunt vragen.

Overigens is het aantal tuchtklachten tegen dermatologen relatief beperkt. In de periode 2017-2021 publiceerden de tuchtcolleges gemiddeld 2 uitspraken tegen dermatologen per jaar. [3] Dat is weinig (0.2%) afgezet tegen de jaarlijks 1.000 tuchtrechtelijke uitspraken tegen artsen.

Hieronder volgen vragen met betrekking tot de juridische toelaatbaarheid van handelingen waarmee dermatologen te maken krijgen. Die zaken betreffen het gebruik van nieuwe behandel- en communicatietechnieken en hoe om te gaan met bepaalde vragen van patiënten.

NIEUWE BEHANDEL- EN COMMUNICATIETECHNIEKEN

Teledermatologie

Via een beveiligd portaal kunnen huisartsen een foto van de huid laten beoordelen door een dermatoloog (teledermatologie). Deze vorm van beoordeling gaat snel, verschaft spoedig duidelijkheid en is kostenbesparend.

Teledermatologie is medisch en juridisch verantwoord bij eenvoudige huidafwijkingen op basis van een anamnese en duidelijke foto. Het is aan de dermatoloog om te zeggen of hij het bestaan van een huidafwijking al dan niet kan beoordelen. Bijvoorbeeld op basis van de kwaliteit van de foto's of de aard van de huidafwijkingen. Anders gezegd, het staat de huisarts vrij de dermatoloog om een oordeel te vragen. Als de dermatoloog die beoordeling doet, staat de dermatoloog in voor de juistheid daarvan.

Gebruik WhatsApp

Mag u als dermatoloog WhatsApp gebruiken als u spoedig een foto van de huid aan een collega wilt voorleggen? Ja, dat is toegestaan. Echter, dat mag alleen zolang de patiënt niet herleidbaar is – dat wil zeggen, via de foto of bijgevoegde

tekst niet kan worden geïdentificeerd. [4] De niet-herleidbaarheid van patiënten is geen vanzelfsprekendheid. Weest u zich daarvan bewust, ook van de omstandigheid dat schending van de niet-herleidbaarheid kan leiden tot schending van de privacyregels. Als u via een berichtendienst het advies wilt inwinnen van een collega kan dat het beste via een speciaal voor zorgprofessionals ontwikkelde dienst, zoals Siilo of Zorg Messenger.

Terugkoppelen aan huisarts

In de meeste gevallen dat de patiënt bij u in het ziekenhuis komt of er is verzocht om de beoordeling via teledermatologie gebeurt dit op initiatief van de huisarts. In dergelijke situaties is en blijft de huisarts – zoals dat juridisch heet – de mede-behandelaar. Hij heeft u geconsulteerd. In die gevallen is het juridisch toelaatbaar om de huisarts te informeren over de onderzoeks- of behandelresultaten. Mocht de patiënt dat niet wensen, dan is het aan de patiënt om zijn bezwaren kenbaar te maken.

Maar wat te doen als een patiënt zich zonder verwijzing tot u richt met een huidprobleem? Mag u de huisarts ook dan informeren over de uitkomsten van het onderzoek of de behandeling? Het informeren van de huisarts is dan minder vanzelfsprekend. Er ligt immers geen consultvraag aan uw handelen ten grondslag. Tegelijkertijd kan het volgens u van belang zijn de huisarts te informeren. Voor dergelijke situaties luidt het advies: vraag uw patiënt of hij instemt met het informeren van de huisarts en leg daarbij uit waarom u dat belangrijk vindt. In de meeste gevallen zal de patiënt instemmen. Mocht dat echter niet het geval zijn, dan dient het terugkoppelen naar de huisarts achterwege te blijven.

PATIËNTENVRAGEN

Beste dermatoloog

Heeft een patiënt het recht om te vragen om de beste dermatoloog in uw ziekenhuis? Ja, dat recht komt een patiënt toe. De patiënt is volgens de wet immers de opdrachtgever. Dit impliceert het recht om zelf een eigen behandelaar uit te kiezen. Desgevraagd zal u daarom moeten aangeven dat u bijvoorbeeld nog in opleiding bent (maar wel wordt gesuperviseerd). Tegelijkertijd is het natuurlijk moeilijk om te zeggen wie in of buiten uw ziekenhuis de beste dermatoloog is. Wellicht dat u

Gezondheidsjurist, departement Publiekrecht, Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Leiden

de patiënt kunt verwijzen naar de beoordelingen op Zorgkaart Nederland. [5]

Aan dit recht op vrije artskeuze zijn twee beperkingen gekoppeld. Allereerst moet de door de patiënt gewenste behandelaar medisch in staat te zijn om het verzochte onderzoek of de noodzakelijke behandeling uit te voeren. Het is aan de behandelaar zelf om de eigen grenzen aan te geven. In de tweede plaats moet het beoordelen of behandelen van de huidafwijking het toelaten om van behandelaar te veranderen. Mocht dat niet mogelijk zijn, dan kan de voorkeur van de patiënt niet worden ingewilligd.

Vernietiging medisch dossier

U bent als dermatoloog wettelijk verplicht om een medisch dossier in te richten over het onderzoek en de behandeling van uw patiënten. Dat dossier moet zeker 20 jaar worden bewaard. Heeft de patiënt nu het recht om u te vragen zijn dossier te vernietigen? De wet is over deze vraag heel duidelijk: ja, de patiënt heeft dit recht. Hij moet daar dan wel schriftelijk of elektronisch om verzoeken. Het is dan aan u om die gegevens te vernietigen – al staat het u meer dan vrij om de patiënt te vragen waarom hij zijn medische gegevens wil laten vernietigen.

De enige reden voor de dermatoloog om dit vernietigingsverzoek niet te honoreren betreft het belang van een andere patiënt – bijvoorbeeld een kind van de patiënt – om de gegevens te bewaren. Daarnaast kan de wet zich verzetten tegen vernietiging. Denk daarbij aan de psychiatrische wetgeving die voorschrijft dat de medische gegevens van een patiënt minstens vijf jaar bewaard blijven.

Het Centraal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg (CTG) heeft in 2021 bepaald dat de patiënt ook het recht toekomt op gedeeltelijke vernietiging van het dossier. [6] Wat betreft de dermatologie kan het dan gaan over vernietiging van gegevens met betrekking tot een bepaalde huidafwijking of bijvoorbeeld een soa. Een verzoek om gedeeltelijke vernietiging kan een vertekend beeld aangaande het onderzoek en de behandeling opleveren. Volgens het CTG is dit risico eigen aan het recht op vernietiging, en geen reden om gedeeltelijke vernietiging af te wijzen.

Patiënt met mogelijk andere hulpvraag

Er kunnen voor u als dermatoloog redenen zijn om te twijfelen of er bij uw patiënt niet sprake is van andersoortige problematiek dan waarvoor hij in behandeling is. U ziet bijvoorbeeld dat uw patiënt de laatste maanden sterk is vermagerd of u merkt dat uw patiënt 's ochtends al flink alcohol heeft genuttigd. Mag u daar vragen over stellen? Ja, dat mag. Sterker, dat kan getuigen van – zoals dat heet – goed hulpverlenerschap. Wel dient u zich vooraf te bedenken wat de voor- en nadelen van dergelijke vragen zijn voor een patiënt. Die nadelen kunnen ook betrekking hebben op het gebied van werk en verzekeringen. Het meest verstandig is daarom om stapsgewijs met een patiënt te bezien of de patiënt openstaat

voor een gesprek of dat dit gesprek wellicht beter met een collega kan worden gevoerd.

CONCLUSIE

Dat het handelen van de dermatoloog juridische vragen oproept is haast onvermijdelijk. Die vragen zijn haast altijd eenvoudig te beantwoorden. Als u het antwoord zelf niet weet, is het van belang te weten bij wie u juridisch advies kan inwinnen binnen of buiten uw ziekenhuis. Als u onvrede bij een patiënt proeft, ga dan in gesprek voordat het tot een klacht komt.

LEERPUNTEN

- Juridische vragen inzake de patiëntbehandeling zijn doorgaans eenvoudig te beantwoorden.
- Als u zelf het antwoord niet kent, weet dan wie u kunt raadplegen.
- Weet dat de wet patiënten veel rechten toekent, die niet altijd logisch zijn.
- Probeer klachten te voorkomen door tijdig in gesprek te gaan met ontevreden patiënten.

TREFWOORDEN

juridische vragen – tuchtrecht – patiëntenrechten

KEYWORDS

legal questions – disciplinary law – patients' rights

VERMELDING BELANGENVERSTRENGELING

Geen

LITERATUUR

1. Kienhorst LBE. *Tuchtrechtzaken rond dermatologen: een overzicht. Ned Tijdschr Dermatol Venereol.* 2021(31):2: 4-7.
2. Wiznitzer SNP. *Maakt een klacht dokters defensief? De invloed van het tuchtrecht op het medisch handelen. Ned Tijdschr Geneesk.* 2021;165:D6432.
3. *Alle gepubliceerde tuchtrechtelijke uitspraken zijn terug te vinden op: <https://tuchtrecht.overheid.nl/nieuw>*
4. KNMG. *Richtlijn Omgaan met medische gegevens. Utrecht: KNMG; april 2021.*
5. <https://www.zorgkaartnederland.nl/>
6. CTG 19 maart 2021, C2020/122, ECLI:NL:TGZCTG:2021:61, *Staatscourant* 2021/19031.

CORRESPONDENTIEADRES

Aart Hendriks

E-mail: a.c.hendriks@law.leidenuniv.nl